

GRÄNSLÖST

UNGDOMSSTYRELSEN 2011/2012

VÄGEN LIGGER ÖPPEN • UNGDOMSARBETSLÖSHET VIKTIG FRÅGA FÖR EU • EUROPA EN DEL AV LÖSNINGEN • UTBYTE ÖPPNAR NYA DÖRRAR • HAVSSKÖLDPADDOR I STÄLLET FÖR ARBETSLÖSHET • DJUPLODANDE OCH LÅNGSIKTIGT ARBETE I ITER-PROJEKTET • EN ANDRA CHANS • VÄGEN TILL ARBETE FÖR EUROPAS UNGA • EURODESK SKAPAR BÄTTRE KONTAKTVÄGAR • SEX FRÅGOR FÖR NYBÖRJARE

Vägen ligger öppen

Drömmer du om att arbeta som volontär i ett annat europeiskt land? Eller skulle du vilja träffa ungdomar från andra europeiska länder med samma intressen som du? Då är EU-programmet *Ung och Aktiv i Europa* något för dig. Här kan du läsa vilka möjligheter som finns och hur du ska göra för att förverkliga dina drömmar.

Hösten 2009 antog medlemstaterna i EU ett ungdoms-politiskt ramverk för de kommande tio åren. Ramverket täcker områden som är viktiga för unga, till exempel utbildning, jobb, kreativitet och entreprenörskap, att vara delaktiga i samhället och att göra nytta som volontärer. Ung och Aktiv i Europa är ett av EU:s verktyg för att genomföra den gemensamma europeiska ungdomspolitik. I Europa ska mer än åtta miljarder svenska kronor fördelas fram till 2013.

Vad ska då alla de här pengarna användas till? Målsättningen är bland annat att ge unga människor möjlighet att åka utomlands, öka deras samhällsengagemang och stötta

ungdomssamarbeten inom EU. Därför ska pengarna fördelas till ungdomar, ungdomsledare och organisationer som arbetar med ungdomar. Pengar delas ut bland dem som skickar in en ansökan och i Sverige finns det ungefär 25 miljoner kronor att söka varje år. Det finns många olika delar i programmet – för att göra det möjligt för så många som möjligt att delta.

Det går att söka pengar fem gånger per år. Ansökningsblanketter och all annan nödvändig information hittar du på Ungdomsstyrelsens webbplats:

www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

5 delprogram

1. Ung i Europa

I den här delen ligger fokus på ungas eget deltagande. Det finns tre olika typer av projekt:

- **Ungdomsutbyte:** två eller flera grupper av ungdomar besöker varandra i respektive hemland.

- **Ungdomsinitiativ:** en grupp unga kan söka pengar för att starta eller driva ett lokalt projekt.

- **Demokratiprojekt:** erbjuder samarbete mellan grupper i Sverige och grupper utomlands kring demokrati, inflytande och dialog.

2. Europeisk volontärtjänst

Passar de som gillar att vara aktiva i en organisation eller i ett projekt. Volontärer kan till exempel arbeta i en förening, på en fritidsgård eller i en miljöverksamhet. De kan också driva egna projekt.

3. Utbildning och nätverksbyggande

Riktat sig till ungdomsledare eller de som arbetar med unga på något annat sätt. Här ges chansen att få kompetensutveckling genom att utbyta erfarenheter eller planera och genomföra internationella samarbetsprojekt.

4. Ung i världen

Handlar om Ungdomsutbyten och Utbildning och nätverksbyggande men här sker samarbete inte bara inom EU och programländer utan även med EU:s närområden – Sydöstra Europa, östra Europa och Kaukasus samt med länderna runt medelhavsområdet.

5. Stöd till europeiskt politiskt samarbete

Riktat sig till aktörer som vill arrangera seminarier och konferenser för ungdomar och personer som arbetar med ungdomar. Projekten ska skapa dialog kring frågor som känns viktiga för unga och beslutsfattare idag. Konferenserna kan vara både nationella och internationella.

Ungdomsarbetslöshet viktig framtidsfråga för EU

text: Elisabet Wahl

Under 2010–2011 prioriterar Ungdomsstyrelsen unga arbetslösa i sitt arbete med Ung och Aktiv i Europa. Det är numera en viktig fråga för Sverige och många andra länder i Europa. – Det tas många politiska initiativ i EU kring den här frågan, säger Emmy Bornemark, handläggare på enheten för internationellt samarbete på Ungdomsstyrelsen.

Sedan början av 2010 arbetar Ungdomsstyrelsen med arbetslöshet bland unga som prioriterat område inom Ung och Aktiv i Europa. Myndigheten valde detta mot bakgrund av de många unga människor som går arbetslösa i Sverige.

– Sverige är bland de länder som har högst ungdomsarbetslöshet, trots att vi klarat den ekonomiska krisen nästan bäst. Det här är också oberoende av hur man mäter, vi ligger väldigt högt i arbetslöshetstal. Ung och Aktiv i Europa kan vara ett bra verktyg för att öka ungas möjligheter till arbete och det vill vi uppmärksamma personer som arbetar med sysselsättningsfrågor på, säger Emmy Bornemark.

Viktig fråga i hela EU

En av anledningarna till att Ungdomsstyrelsen valde att arbeta med ungdomsarbetslöshet är att man på flera olika nivåer i EU visat att det är en viktig fråga.

– Det här gäller framför allt på lite längre sikt. EU-kommissionen anser att Europa inte längre kan vara ett gott tillväxtområde om man inte gör något åt situationen med att så många unga går utan arbete, säger Emmy Bornemark.

Den del av EU:s nya tillväxtstrategi som handlar om ungdomarnas situation heter Unga på väg. Där finns många idéer och förslag kring hur man ska minska arbetslösheten. Till exempel anses det nödvändigt att modernisera utbildningssektorn, att förändra stödet till arbetslösa ungdomar och

Ungdomsarbetslöshet är högt prioriterat, säger Emmy Bornemark.

foto: Claudia Torres

att göra det lättare för unga att röra sig mellan länder. Förslagen som räknas upp kräver stora insatser av EU:s medlemsländer.

– Man kan säga att hela EU måste bli bättre på att tänka på nya sätt. Vi måste också göra bättre analyser så att vi kan matcha jobb med studier, förklarar Emmy Bornemark.

Initiativförmåga och självständighet

Unga arbetslösa prioriteras också i det nya ramverk för ungdomspolitik som EU:s ungdomsministrar antog i november 2009.

– Det ramverket lyfter också den prioritering vi har valt, säger Emmy Bornemark.

Hur kan då Ung och Aktiv i Europa bidra till att fler unga hittar arbete? Till att börja med säger deltagare i de olika

delarna av programmet att de får med sig initiativförmåga, självständighet och andra viktiga färdigheter på vägen mot arbete eller studier.

En konkret åtgärd från Ungdomsstyrelsens sida är att man nu prioriterar ansökningar som jobbar mot ungdomsarbetslöshet. Det kan både handla om projekt som har sysselsättning som temaområde och projekt där arbetslösa unga deltar.

Myndigheten är också extra mån om att delta i informationsaktiviteter som riktar sig till personer som arbetar med arbetslösa ungdomar.

– Vi kommer att fortsätta med den här prioriteringen under 2011. Då ska vi också engagera oss i Europaåret för frivilligarbete som ska lyfta fram allt det frivilliga arbete som görs, till exempel ideellt engagemang i olika föreningar, avslutar Emmy Bornemark.

Fakta

Unga på väg (Youth on the Move) är ett initiativ från EU-kommissionen och är en del i kommissionens strategi för att ge unga människor bättre möjligheter i Europa. Det är också ett av de sju så kallade flaggskeppsinitiativ som gör EU:s nya tillväxtstrategi Europa

2020. Unga på väg lanserades 15 september 2010 och ska gälla fram till 2020. Vill man läsa mer om Ungdomsstyrelsens arbete kring ungdomsarbetslöshet kan man ladda ner faktabladet *Unga arbetslösa* på: www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv/arbetslosa

Europa

– en del av lösningen för unga svenskar utanför arbetsmarknaden

text: Elisabet Wahl

Alla EU-länder ser samma mönster: ungdomsarbetslöshet är ett stort problem. Men det finns lösningar. Man vet att ungdomar som fått resa till ett annat land och möta en annan kultur har kommit hem med ny energi och nya verktyg för att tackla sin situation på hemmaplan. Så ett samarbete på europeisk nivå kan vara precis det som behövs.

Åsa Westlund
EU-parlamentariker (S)

Varför är ungdomsarbetslöshet en viktig EU-fråga?

– Annars riskerar en stor del av nästa generation européer att få liten eller ingen kontakt med arbetsmarknaden. Att börja sitt vuxenliv utan egen försörjning begränsar människor. Vi riskerar djupa permanenta klyftor mellan en grupp som har jobb och en grupp som blir allt mer marginaliserad. Det tror jag vore farligt. Om Europa dessutom ska klara den internationella konkurrensen med vår åldrande befolkning behövs att alla bidrar. Problematiken återkommer i hela EU. Vi vinner mycket på att samarbeta för att lösa den.

foto: Marcus Kunn

Åsa Westlund jobbar med frågor som gäller EU:s utländska investeringar och utvecklingsländer.

På vilket sätt skulle EU:s länder kunna samarbeta bättre i denna fråga?

– Dels handlar det om att lära av varandra. Framgångsrika projekt måste få fler efterföljare. Det behövs ett mer systematiskt arbete med detta. Dels

handlar det om att ge möjlighet till unga att studera och arbeta utomlands. Det ger ökad kompetens och fler kontakter vilket skapar möjligheter till jobb eller kanske att själv starta företag utifrån sina egna idéer.

Vad tycker du om Ung och Aktiv i Europa?

– Jag gillar att den ger unga människor möjlighet att utvecklas genom nya erfarenheter. De jag träffat som deltagit i programmet har varit mycket entusiastiska. Jag skulle önska att fler kunde få möjlighet att delta.

foto: Maria Ekstrand

Lena Lundkvist menar att en utlandsvistelse ger ungdomar ny energi och att det har lett till jobb i flera fall.

Lena Lundkvist
arbetsförmedlare i
Örnsköldsvik

Vad är dina erfarenheter av att förmedla arbetstillfällen utomlands?

– Jag har jobbat många år med ungdomar och skickat många utomlands, inte bara till Europa utan till hela världen. Och jag har faktiskt bara goda erfarenheter. Det har varit ungdomar som inte haft utbildning eller inte gått klart gymnasiet och man kan se dem växa efter att ha varit borta. Det är många som också har fått jobb hemma och som säger att de nog aldrig hade fått det jobbet om det inte hade varit för erfarenheten de haft utomlands.

Vad säger de utländska arbetsgivarna om de svenska ungdomarna?

– Jag har fått många reaktioner genom åren och svenska ungdomar är uppskattade. De anses vara pålitliga, duktiga att jobba och bra på att passa tider.

Vad händer med de här ungdomarna under sin utlandsvistelse, varför blir resultaten så positiva?

– För många av de ungdomar jag jobbat med innebär det en första möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det blir ett sätt att växa och få social kompetens. Jag tycker att så många som möjligt ska ta den här möjligheten, det ger så mycket.

foto: Privat

Claudia Kjellstrand arbetar på Kumulus, en förening som hjälper unga i Kalmar län till internationella erfarenheter.

Claudia Kjellstrand
projektledare på Kumulus

Varför är det bra för unga arbetslösa att åka utomlands, till exempel som volontär?

– Det är en viktig alternativ utbildningserfarenhet. En del kanske vill ha en paus i gymnasiet och andra kanske känner att plugga inte är deras grej, men de vill ändå komma ut i Europa.

Vad händer med de här ungdomarna som inte kan ske på samma sätt hemma?

– Det är det informella lärandet. Det kan man visserligen få i Sverige till viss del, men inte det kulturella informella lärandet. När man åker till ett nytt land så väcks något av den nya kulturen, de nya människorna och det nya landet. Ungdomarna tvingas ta de där små stegen som kanske inte verkar så svåra, men som kan vara väldiga för dem.

Så vilka är de största vinsterna?

– De blir stärkta av den här erfarenheten. De kanske tänker att ”jag har inte så mycket att ge” och de har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Åker de som volontärer blir först själva resan en upplevelse, och de måste lära sig att ta egna initiativ. Och har de väl tagit de första stegen blir allt mycket lättare. Märker de att de klarar sådant utomlands blir det också lättare att göra likadant hemma.

foto: Marcus Kunn

Volontärerna ser fram emot nya erfarenheter och en chans att fundera på vad de vill göra i framtiden.

Blivande volontärer

Stämningen är så där fnissigt uppsluppen som den bara kan bli i en grupp ungdomar som tillbringat en vecka i varandras sällskap. Det är avslutningsdag på Lidingö folkhögskola för en grupp blivande volontärer. Några ska till Grekland, andra till Spanien. Oavsett vart de ska ser alla mycket fram emot det som ligger framför dem.

– Det ska bli jättekul, säger Anna Fallström.

Vad ser ni fram emot mest?

– Att lära känna ett nytt land, säger Bethel Aregawi.

– Jag tycker det ska bli kul att träffa folk från andra länder, säger Rebecca Bergman.

En del i gruppen har varit arbetslösa ett tag, andra har ganska nyligen gått ut gymnasiet. För en del av dem blir volontärtjänsten inte bara en bra erfarenhet att ha i bagaget, utan den är också en chans att fundera över vilken riktning livet ska ta.

– Många i min klass pluggar vidare direkt efter gymnasiet och verkar ha så bråttom. Men jag tycker det är tidigt att bestämma sig redan nu och då blir det här en bra sak att göra, säger Simon Persson.

Vad tror ni att ni kommer lära er?

– Att samarbeta med andra. Och att lära känna en ny kultur, säger Alexander Dahlqvist.

Utbyte

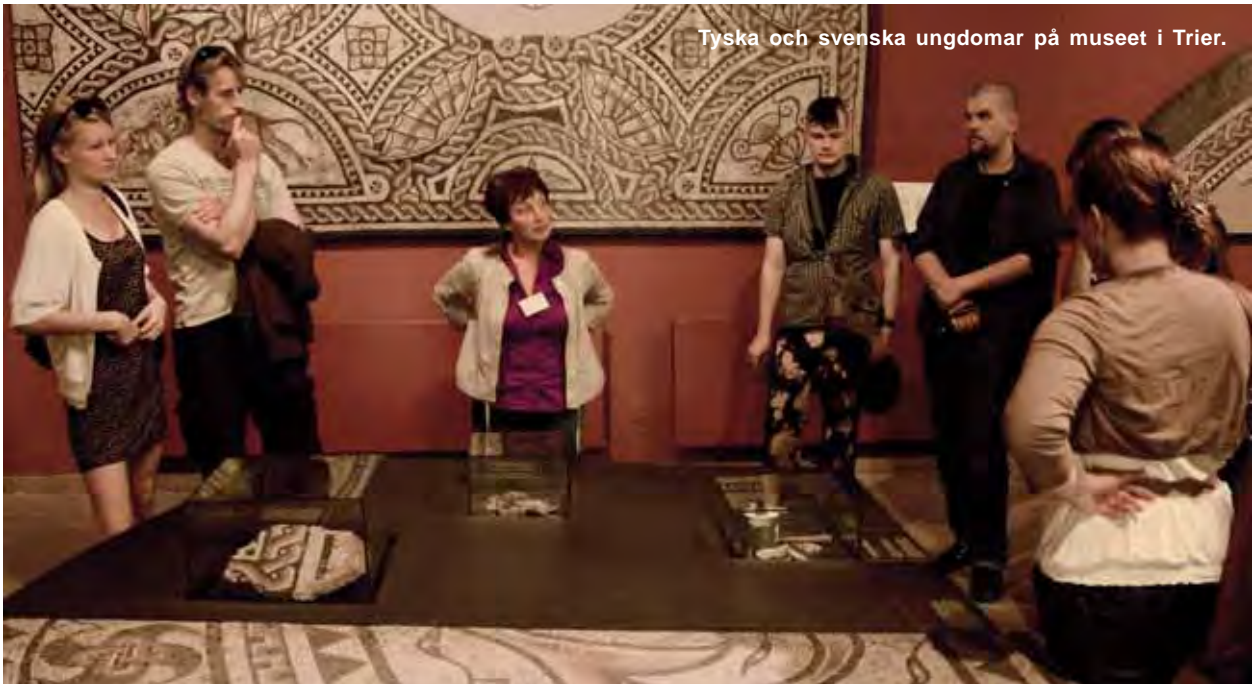
öppnar nya dörrar

text: Elisabet Wahl och foto: Atilla

Att byta miljö och uppleva en annan vardag kan vara ett första steg mot att ta sig ur långvarig arbetslöshet. Det har man märkt i Götene efter ett ungdomsutbyte med Tyskland.

– Flera av de här ungdomarna har fått en helt annan syn på sig själva och har börjat reflektera på ett nytt sätt, berättar Magnus Ekblad, som arbetar på kommunens kunskapscenter.

Tyska och svenska ungdomar på museet i Trier.

Det går inte att ta miste på entusiasmen i Magnus Ekblads röst när han berättar om det som hänt efter Götene kommuns utbyte med föreningen Club Aktiv i den tyska staden Trier.

– En av de här killarna har inga betyg alls egentligen. Under den här resan visade det sig att han pratade fantastiskt engelska. Hade jag betygsatt honom för muntlig engelska hade han lätt haft VG.

Magnus Ekblad menar att just det här är ett bra exempel på vad som händer med många av dem som var med på resan. Flera av ungdomarna insåg att de kunde saker som de inte visste att de kunde och att de klarade av sådant som de aldrig trodde de skulle klara.

– En kille har länge haft problem med att passa tider och ha ordning omkring sig, han tog sig ibland inte till skolan. Först var vi oroliga att han skulle missa planet, men han kom med och nu har han klarat skolan en hel termin. Tack vare resan upptäckte han att han faktiskt kan genomföra saker.

Utbyte med Tyskland

Bakgrunden till det här utbytet går något år tillbaka i tiden. Magnus Ekblad letade efter en lämplig samarbetspartner för att göra något för den grupp ungdomar han hade hand om hemma i Götene: ungdomar som varit arbetslösa eller som behövde socialbidrag för att klara sig. Många hade bara sporadisk skolgång och samtliga befann sig långt ifrån arbetsmarknaden.

– Vi tänkte först åka till England, men det var svårt få tag på projekt som passade. Då träffade jag en tjej från föreningen Club Aktiv på en konferens. Vi hade liknande inriktning så vi bestämde oss för att börja samarbeta.

Sommaren 2010 var det dags. Då åkte ungdomar och ledare från Götene till Trier för att vara där i en vecka.

– Sedan kom de tyska ungdomarna hit och var här hos oss, så nu är den delen av projektet avklarad.

Samarbetet mellan Götene och Club Aktiv fortsätter dock, bland annat med volontärutbyten.

Glappet ökar

Med sin långa erfarenhet av att arbeta med ungdomar som har svårt att komma in på arbetsmarknaden tycker sig Magnus Ekblad se att just den gruppen har fått det svårare de senaste åren. Han menar att glappet mellan olika ungdomsgrupper har blivit större.

– I dag måste man våga tala för sig och hålla sig framme. Och en del ungdomar är inte ens med på banan. De har redan tidigt definierat sig själva som losers och då är det svårt att ta sig därifrån.

Just därför menar han att aktiviteter som utbyten eller volontärverksamhet är så bra. Ungdomarna får en ny syn på sig själva och sina möjligheter – ett nödvändigt steg för att gå vidare i sin utveckling.

– Jag har jobbat med sådana här frågor i mer än 20 år och en sak som är jobbig är att man väldigt sällan vet vilka resultat ens insatser får. Det som är ovanligt med det här projektet är att vi så konkret kan se resultat och skillnader för de här ungdomarna.

Fakta

Ungdomsutbyte är en bra stödform när ungdomsgrupper från olika länder i Europa vill träffas. Det är viktigt att de unga själva är aktiva från planering av utbytet till slutredovisning. Utbyten där minst tre

länder deltar och utbyten som ger unga med begränsade möjligheter en chans till internationell erfarenhet prioriteras.

foto: Christián Serrano

Havssköldpaddor istället för arbetslöshet

text: Elisabet Wahl

Ett gäng ungdomar från Östersund har fått chansen till ett rejält miljöombyte: de ska gå från arbetslöshet i Sverige till volontärtjänst med sköldpaddor, miljöarbete eller instrumentbyggande i Grekland. – Jag tror att jag kommer att lära mig väldigt mycket, sa Alexander Dahlqvist innan han gav sig av.

När Gränslöst träffade Alexander Dahlqvist i mitten av november 2010 såg han så där förväntansfull ut som man gör när man vet att man ska iväg på något som kommer att vara helt annorlunda än allt man har upplevt tidigare.

Han befann sig då på en förberedelsekurs inför en volontärvistelse i Grekland som sedan påbörjades i januari 2011. Då lämnade han ett snöigt Östersund och åkte till förorten Glyfada utanför Aten. Där skulle han tillbringa sex månader med att arbeta som

volontär och ta hand om havssköldpaddor.

– Det ska bli jätteroligt. Man kommer att få lära sig mycket: att samarbeta, att prata engelska och flera andra saker, sa han då.

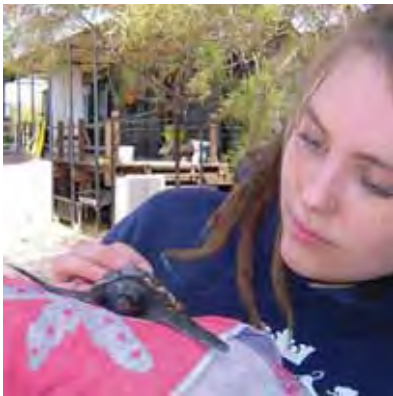

foto: Privat

foto: Privat

foto: Privat

Sanne Bergman var i Grekland i ett halvår, och hon tycker att många fler ungdomar borde ta chansen att åka iväg som volontär.

En som redan vet hur mycket en sådan här resa kan betyda är Sanne Bergman. Hon tillbringade sex månader på sköldpaddscenret och tycker att upplevelsen förändrade hela hennes tillvaro.

– Det viktigaste jag lärt mig är att jobba i grupp och att bo så där tätt tillsammans med litet personligt space. Jag tror jag kommer ha nytta av det här hela livet. Och jag tycker fler borde ta chansen, det finns inget att förlora.

Havssköldpaddor och instrument

Volontärmöjligheterna arrangeras av Navigatorcentrum i Östersund. Där jobbar man med arbetslösa ungdomar och har till uppgift att hjälpa dem att närma sig arbetsmarknaden. Det är här volontärtjänsten kommer in. Navigatorcentrum har nämligen ett projekt där målet är att 15 Östersundsungdomar ska tillbringa några månader i Grekland som volontärer.

Några av dem ska precis som Alexander och Sanne sköta om havssköldpaddor, medan andra ska bygga och lära sig mer om traditionella grekiska instrument. En tredje grupp ska ägna sig åt praktiskt miljöarbete, som att plantera träd och skydda en ömtålig pinjeskog.

Idén till det här projektet föddes då Navigatorcentrum haft positiva erfarenheter av att skicka iväg enstaka volontärer. Man fick fin kontakt med den grekiska organisationen som anordnat arbetet med sköldpaddorna och bestämde sig för att försöka anordna något mer långsiktigt och beständigt.

Ny syn på tillvaron

Sagt och gjort: de sökte efter andra lämpliga och liknande projekt och hittade då ännu en grekisk samarbetspartner. De satte ihop det hela och skapade projektet som fick namnet *Culture and Environment – Stairway to motivation*.

– Många av våra ungdomar har en begränsad syn på sin egen tillvaro och även en begränsad kunskap kring vilka möjligheter som faktiskt finns. Det är inte så många som vet om att det går att åka utomlands som volontär, säger Liv Robén från Navigatorcentrum.

Enligt Liv Robén handlar det inte om att volontärerna ska komma hem som andra eller nya personer, utan snarare med nya kunskaper, bättre självkänsla och ökat självförtroende.

– De kommer ju vara samma personer, men de kommer nog att utstråla en ny självsäkerhet. Vi tror att sådana här upplevelser faktiskt kan vara avgörande för hur det ska gå senare i livet, avslutar hon.

Fakta

Europeisk volontärtjänst (EVS) ger unga som är mellan 18 och 30 år möjlighet att resa som volontärer både inom EU och till andra länder i världen. Det går att söka både enskilt och i grupp. Kommuner, organisationer, församlingar och lokala projekt kan både ta emot volontärer från andra länder och skicka volontärer från Sverige. Innan en organisation kan skicka eller ta emot volontärer inom Europeisk volontärtjänst

måste den först bli *ackrediterad för EVS* för att säkra kvaliteten på volontärprojektet. I Sverige har Ungdomsstyrelsen ansvaret för att godkänna organisationer. Intresseanmälan innehåller information om organisationens strategi, arbetsmetoder och motivation att delta och en beskrivning av arbetsuppgifter för potentiella volontärer.

Djuplodande och långsiktigt arbete i Iter-projektet

text: Bella Stenberg & Elisabet Wahl

I Göteborg arbetar I ter-projektet med att få ut unga i volontärtjänst utomlands. Medel från Europeiska socialfonden och från Ung och Aktiv i Europa har gjort att de kan arbeta mer långsiktigt med nätverkande och se till att de hittar bra organisationer att skicka ungdomarna till. En volontärtjänst utomlands kan leda till mycket, men det är viktigt att ungdomarna får det stöd de behöver under vägen.

I ter är ett projekt som riktar sig till ungdomar i Göteborgs stad mellan 18 och 24 år som inte gått gymnasiet eller som saknar förankring på arbetsmarknaden. Tanken är att volontärtjänst utomlands ska ge dem ökad kunskap och

kompetens, större framtidstro och självkänsla – och därmed leda till bättre möjligheter på arbetsmarknaden.

– Det ger en ”jag kan”-känsla att ge sig in i något svårt. Att klara av det ger en ny självbild som kan leda till

mer än det som man gav sig iväg på. Ofta är miljöombytet viktigast. Det händer grejer när man måste klara sig själv, säger Marie Svensson, verksamhetsutvecklare för EU och extern finansiering i Askim/Frölunda/Högsbo.

Medel från ESF

De som driver Iter ville att projektet skulle få mer utrymme och mer tid. Därför sökte de och fick medel från Europeiska socialfonden.

– Pengar från ESF är en möjlighet att förverkliga tanken om ett mer djuplodande, långsiktigt arbete med målgruppen. Medlen ska användas till att anställa personer som kan arbeta med målgruppen innan och efter EVS-perioderna, alltså motivera och förbereda dem inför volontärperioden och dessutom arbeta med dem efter hemkomst, följa upp med dem och slussa dem vidare i livet, säger Anna Lilja, ungdomshandledare inom Ungdoms-satsningen Göteborg.

Hon och de andra menar att valet att ansöka om medel från flera ställen är ett bra sätt att få ett lyckat projekt. Ett annat är att förbereda sig ordentligt. Inom Iter har man därför arbetat noga med att välja rätt organisationer att samarbeta med.

Att välja rätt samarbetspartner

Hittar man rätt redan här faller många av bitarna på plats, menar Anna Lilja och förklarar att det är några enkla saker man ska leta efter hos dem som man ska samarbeta med.

– Att man har samma målgrupp, liknande teman och lämpliga placeringar. Erfarenhet och vitsord från andra organisationer eller personer som du litar på. Kanske finns det någon i Sverige som samarbetat med organisationen tidigare och om du själv inte känner till organisationen så väl, fortsätter hon.

foto: Bella Stenberg

Ivan Pavic, Marian Lundgren Dellgran, Marie Svensson och Anna Bylund arbetar alla med Göteborgsprojektet Iter.

Ibland räcker det inte med kontakter via mejl och telefon. Därför anordnades en så kallad Partnerskapsbyggande aktivitet (PBA) i Göteborg i september 2010 med stöd av Ung och Aktiv i Europa. Tio organisationer från Estland, Frankrike, Bulgarien, Turkiet och Nordirland deltog. En del av dem valde att fortsätta samarbetet, medan andra föll bort.

– Vi fick en chans att interagera och umgås, man ser mer nyanser då än när man kommunicerar via e-post eller telefon. Vi kunde hitta en plattform, se vilka som arbetar på samma sätt och vara trygga i att skicka iväg målgruppen, säger Anna Byström, projektledare på Social re-sursförvaltning i Göteborg.

I ter
(är latin och betyder väg)

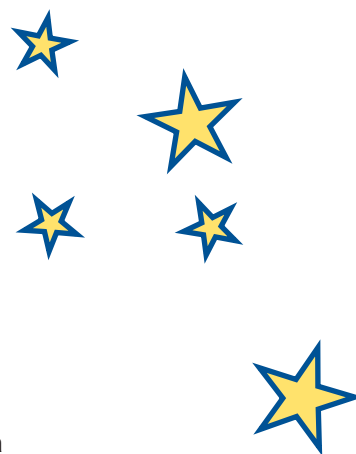
Fakta

Utbildning och nätverksbyggande ger möjlighet att genomföra förberedande besök, utvärderingsmöten, studiebesök, seminarier, besök på arbetsplatser, utbildningar och nätverksbyggande aktiviteter. Projektet ska antingen skapa fler projekt med bra kvalitet

inom Ung och Aktiv i Europa eller höja kompetensen, bland annat genom erfarenhetsutbyte, hos organisationer och ungdomsledare samt andra som arbetar med unga.

En andra CHANS

text: Elisabet Wahl

Att det finns en grupp ungdomar som har svårt att komma in på arbetsmarknaden är ingen nyhet. I Norrköping får de något många efterlyser, en andra chans. En lösning som ger ovanligt bra resultat. 70 procent går vidare till utbildning eller anställning.

foto: Matton

Precis som på många ställen runt om i Europa finns det i Norrköping en grupp ungdomar som hamnat lite utanför systemet. En del har bara några godkända betyg från grundskolan, andra har inga alls – de allra flesta har bara vaga idéer om vad de vill göra i framtiden.

– Vi har sett att det behövs en alternativ väg in på arbetsmarknaden för de ungdomar som riskerar att hamna utanför och det är det vi försöker vara, säger Ann-Christin Bleckert, samordnare för Second Chance School på Hagagymnasiet.

Konceptet är egentligen väldigt enkelt. Second Chance School är ett individuellt program där varje elev får en skräddarsydd utbildning som passar just henne eller honom. Utbildningsprogrammen utvecklas i nära samarbete med en lämplig arbetsgivare.

– En tjej sa ”jag vill jobba på bensinstation”. Då gällde det att hitta en station som kunde ta emot henne och sedan fick de göra en lista över saker hon måste kunna för att jobba där. Sedan prickade de av sakerna på listan när hon hade lärt sig dem, säger

Lars Alfon som arbetar på utbildningskontoret i kommunen.

70 procent går vidare

Arbets sättet fungerar bra. Ungefär 70 procent av eleverna på Second Chance School går vidare till utbildning eller anställning. Många andra liknande insatser kommer inte i närheten av de siffrorna.

Projektet är en del i ett europeiskt nätverk som samarbetar på flera sätt. Bland annat anordnas lärarutbyten mellan de olika deltagande länderna.

foto: Marcus kurn

Europeiska ungdomar som får prova på vildmarksliv på Kolmården under Youth Summit 2010.

Men kanske allra viktigast är Youth Summits, de stormöten som anordnas varje år. Då träffas alla de som har med de olika Second Chance-skolorna att göra: lärare, skolledare, politiker, tjänstemän – och inte minst ungdomarna själva.

– Ungdomarna hjälper till att ordna olika former av workshops och andra aktiviteter. Det är upp till värdlandet att bestämma hur stort mötet ska vara och hur det ska se ut, berättar Lars Alfon.

Sverige värd för Youth Summit

Våren 2010 var det dags för Norrköping att arrangera en Youth Summit i Sverige där ungdomar och personer med ansvar för ungdomspolitiken skulle mötas. Det gjorde man ihop med grannstaden Linköping och hade ett gediget och miljöinspirerat program på Kolmården redo för sina gäster. Mötet fick stöd av Ung och Aktiv i Europa eftersom det handlade om att sammanföra unga och beslutsfattare för en dialog om samhället och ungas inflytande.

Då slog det isländska askmolnet till och gjorde det omöjligt för deltagarna från bland annat Portugal och Spanien att ta sig till Sverige. Några av de andra gästerna lyckades dock åka buss, tåg eller båt istället så arrangemanget blev av, om än i mindre skala.

– Det blev jättebra ändå, även om det var synd att inte alla kunde komma, säger Lars Alfon.

Det ingår också i Second Chance-konceptet att några elever per år gör yrkesutbyten i andra länder. Utbildar man sig med inriktning på jobb i livsmedelsaffär kan man få arbeta på en sådan i till exempel Dublin eller Köpenhamn. Second Chance School är ett av få individuella program – det kan rent av vara det enda i Sverige – som arbetar med en så tydlig internationell inriktning. Något de själva tycker är konstigt eftersom det ger så bra resultat.

– Det här med att världen är större än bara närområdet ställer helt andra krav på ungdomarna. De kommer till en plats de aldrig varit på förut, träffar människor de aldrig träffat förut och möter ett språk de inte behärskar till fullo – och alla utmaningar förväntas de klara. Men anledningen till att vi fortsätter är att vi ser att det är väldigt utvecklande och viktigt för ungdomarna, säger Ann-Christin Bleckert.

Second Chance Schools (E2C) startades som ett pilotprojekt av EU-kommissionen 1997. Projektet övergick 2000 till en sammanslutning av olika skolor och fick namnet European Association of Cities for Second Chance Schools – E2C.

Fakta

Möten mellan ungdomar och personer med ansvar för ungdomspolitiken – Kommuner, regioner och föreningar kan söka stöd för att organisera nationella och internationella seminarier för ungdomar och personer som ansvarar för ungdomspolitiken. Projekt

som får stöd ska bygga på en strukturerad dialog mellan ungdomar och beslutsfattare och de ska kunna utbyta idéer eller debattera med varandra. Seminarier ska ta upp frågor som är aktuella inom ungdomsområdet eller EU-politiken.

Vägen till

arbete för Europas unga

text: Åsa Larsson

Fem miljoner personer under 25 år i Europa saknar arbete. Vägen därifrån går via utbildning, men också genom egna initiativ.

– De flesta ungdomar kommer att ha flera korta perioder av arbetslöshet innan de får sitt första jobb, säger forskaren Oskar Nordström Skans.

Enligt färsk statistik passerar arbetslöshetssiffran i EU för ungdomar mellan 15 och 24 år just nu fem miljoner strecket. De yngsta på arbetsmarknaden har drabbats hårt och har fått ta stora smällar av den ekonomiska krisen. Enligt Oskar Nordström Skans, forskare på Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är det dessutom vanligt att ungdomar hamnar i arbetslöshet i övergången mellan utbildning och arbete. Att övergången inte sker automatiskt behöver inte betyda att de saknar kvalifikationer för att få ett jobb.

I oktober 2010 var den genomsnittliga ungdomsarbetslösheten i de 27 EU-länderna 20,4 procent. Lägst var arbetslösheten i Tyskland och Holland med 8,5 procent. Spanien toppade statistiken med 43,2 procent, medan Sverige hamnade på sjunde plats med 24 procent. Skillnaderna inom EU beror bland annat på att konjunkturläget ser olika ut i olika länder.

Olika förutsättningar

En annan faktor som påverkar siffrorna är hur utbildningssystemet är uppbyggt. I de länder som har en lärlingsinriktad yrkesutbildning är

övergången från skola till arbetsmarknad nästan given på förhand i och med att ungdomar får en praktikplats.

– Gemensamt för länder som har en relativt låg ungdomsarbetslöshet, som Tyskland, Holland, Österrike och till viss del även Danmark, är att de har en lärlingsinriktad yrkesutbildning, säger Oskar Nordström Skans.

Sverige och en del andra länder har ett mer skolbaserat system och få kontakter med arbetslivet. Det betyder att ungdomarna har en annan process framför sig när de är färdiga med sin utbildning. De förväntas hitta sin arbetsgivare på egen hand.

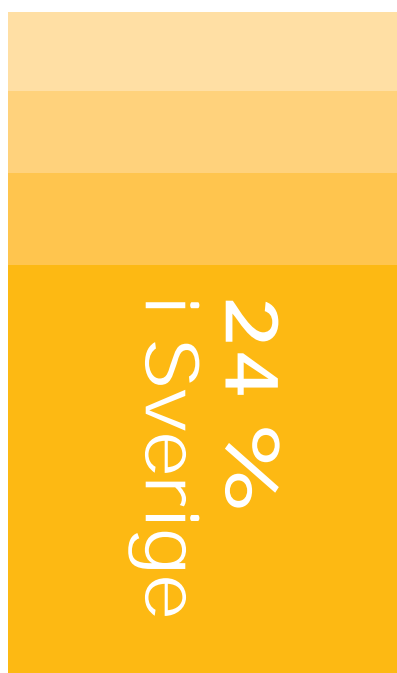
Det finns dock vägar ut ur arbetslösheten. Generellt sett är yrkesutbildning en väg in på arbetsmarknaden; man kan se att de som genomgår just en sådan utbildning klarar sig bra. De ungdomar som saknar gymnasieutbildning överhuvudtaget har en mycket sämre arbetsmarknad. När det gäller val av utbildning är det också viktigt att ta reda på inom vilka yrken det finns en efterfrågan.

– I dag gäller det kanske mer än någonsin att vara flexibel och söka arbete inom olika branscher, och det är viktigt att verkligen använda sina kontakter när man söker jobb, säger Oskar Nordström Skans.

Viktigt söka aktivt

Utöver utbildning verkar receptet för framgång vara att söka jobb aktivt. Det finns många institutionella faktorer som man som individ inte kan påverka när man är arbetslös, menar Oskar Nordström Skans, men det man kan påverka är att vara aktiv i sitt jobbsökande.

– En faktor som kan bidra till att det lättar för unga på arbetsmarknaden inom kort är att fyrtioåringarna är på väg bort från arbetsmarknaden, säger hans kollega Anders Forslund och förklarar att det innebär att arbetsgivarna kommer att ha stora behov av nyrekrytering.

Fakta

Ungdomsarbetslöshet Oktober 2010 låg snittet i EU på 20,4 procent. I Sverige minskade ungdomsarbetslösheten från 26,5 procent i oktober 2009 till 24 procent i oktober 2010. Arbetslösheten bland ungdomar i de 27 EU-länderna har varit nästan dubbelt så hög som för hela befolkningen under det senaste decenniet.

En stor andel av gruppen unga mellan 15 och 24 år står utanför arbetsmarknaden eftersom de studerar på heltid och då inte står till arbetsmarknadens förfogande, vilket är en av förklaringarna till att ungdomsarbetslösheten generellt är högre än andelen av den unga befolkningen som faktiskt är arbetslösa.

eurodesk

skapar bättre kontaktvägar

text: Elisabet Wahl

Eurodesk är ett nätverk som jobbar med ungdomar, mobilitet och EU. – Nätverket informerar om ungas möjligheter i Europa och erbjuder ett fantastiskt kontaktnät för svenska kommuner och organisationer, säger Stefan Holmgren, handläggare på Ungdomsstyrelsen.

Eurodesk etablerades under det tidiga 1990-talet i Skottland av en handfull ungdomsledare. De insåg att unga människor som vill resa behövde tillgänglig och målgruppsanpassad information om hur man lättare rör sig mellan länder i EU. Nätverket stöddes av kommissionen.

Nu finns det över 900 kontaktpunkter runt om i EU och 22 av dem finns i

Sverige. Bland dem finns flera regionala nätverk, men också kommuner som Motala och Robertsfors och enskilda verksamheter som till exempel Sockerbrukets ungdomsverksamhet i Lidköping.

En av de svenska kontaktpunkterna är Europa Direkt Fyrbodal som ligger i Åmål. Verksamhetschefen Jan-Erik Lundin menar att man har valt att vara

Eurodesk-punkt av flera anledningar.

– Det är ett bra instrument för ungdomar att hitta vägar ut i Europa och även en möjlighet för oss att skapa ett stort kontaktnät, säger han.

Sprida kunskap

En viktig del av Eurodesks arbete är att informera om EU och att öka intresset för Europafrågor. Eurodesk an-

svarar för den Europeiska ungdomsportalen, EU:s resurs för unga och har tagit fram ett verktyg som heter Sytykia, en förkortning som står för *So you think you know it all*. Det är en underhållande metod som låter ungdomar prata om vilka möjligheter EU för med sig, vilka hinder som skapas och vilka olika uppfattningar som finns. Metoden används av skolor och organisationer som arbetar med ungdomar och EU.

– Vi genomförde *So you think you know it all* på alla våra kontor. Det ingår i vårt uppdrag att sprida information och då passade den metoden väldigt bra. Vi har också informerat inför valet till EU-parlamentet, säger Mathias Mellgren som är projektledare och internationell koordinator på Communicare, ett regionalt nätverk som arbetar med ungdomar som riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden.

Han menar att informationsspridning är en viktig uppgift eftersom kunskap saknas bland många ungdomar – både om EU som sådant och om hur man kan påverka. Möjligheten att öka kunskapen hos unga och sprida information är några av skälen till att de har valt att vara kontaktpunkt för Eurodesk.

– Kunskapsnivån är ganska låg hos de ungdomar vi arbetar med. De vet väldigt lite om vilka möjligheter som finns. Det är få som vet hur enkelt det kan vara att till exempel åka som volontär. För att få ut informationen mer effektivt till dem samarbetar vi mycket med andra kontaktpunkter, säger han.

Plantera små frön

En annan uppgift för Eurodesk-punkterna handlar om mobilitet. Idag kan ju unga behöva flytta för att utbilda

foto: Kenth Wärnebo

Jan-Erik Lundin är verksamhetschef på Europa Direkt Fyrbodol.

sig eller för att söka jobb, de kan inte längre vara säkra på att det finns i deras närhet.

Det är en stor utmaning för den målgrupp Communicare vänder sig till, menar Mathias Mellgren.

– Om man knappt varit utanför kommungränsen på 18 år, då är det ett väldigt stort steg att till exempel åka till Spanien för att göra volontärtjänst. Vi brukar ta med de ungdomarna till den största centralorten som ett första steg. Det gäller att plantera små frön.

Det måste vara svårt att få iväg de här ungdomarna utomlands?

– Både och. Många har viljan att åka iväg men kanske inte riktigt vågar fullt ut. Det är ganska långa processer för att komma iväg för de här ungdomarna. Och egentligen är inte det viktiga att de åker utomlands, utan det viktiga är att de ser att det finns möjlighet och att de ändå kan tänka sig tanken att göra det. Då är steget att flytta in till Västerås inte så stort längre, säger han.

Även i Åmål arbetar man med mobilitetsfrågan. De ser en tillfällig flytt från hemorten som ett sätt för ungdomarna att öka sin kompetens och därmed också öka sina möjligheter att få ett arbete. Därför återkommer Europa Direkt Fyrbodol ofta till det här ämnet i sina informationsinsatser.

– Vi är ute i skolor och på fritidsgrådar, grupper med arbetslösa ungdomar och vi samarbetar med arbetsförmedlingar för att informera om vad EU kan ge. Sedan ställer vi också upp i olika mässor och informerar om hur EU gör det möjligt för ungdomar att åka utomlands, säger Jan-Erik Lundin.

De arbetar också aktivt för att skapa nya möjligheter. Bland annat förbereder de just nu en jobsökarmässa med företagare i regionen med internationell anknytning på något sätt, berättar Kristin Günter, som är EU-informator på Europa Direkt Fyrbodol.

Fakta

Sytykia är ett roligt sätt att göra EU mer begripligt och lättillgängligt. Metoden är särskilt lämplig för skolor. Vill man veta mer kan man kontakta Ungdomsstyrelsen som ger vägledning och stöd för att kunna genomföra en Sytykia-träff på egen hand. Utvärder-

ringen från Communicare visade att över 90 procent av deltagarna tyckte att de lärt sig något nytt om EU och att 75 procent uppskattade övningen. Läs mer under *Eurodesks verktygslåda* på: www.ungdomsstyrelsen.se/eurodesk

Sex frågor för nybörjare

Är du sugen på att åka som volontär? Skulle din förening vilja göra ett utbyte med en förening från ett annat EU-land? Undrar du hur man gör för att bli kontaktpunkt för Eurodesk? Här har vi tipsen till dig som vill få in mer Europa i ditt liv.

1. Jag vill åka som volontär! Hur ska jag göra?

Vägen till att bli volontär går via tre steg.

1. Hitta en organisation som vill skicka iväg dig.
2. Hitta en ledig volontärtjänst.
3. Skicka in en ansökan till Ungdomsstyrelsen.

Läs mer om processen på Ungdomsstyrelsens webbplats:
www.ungdomsstyrelsen.se/evs

2. Jag vill veta mer om vilka möjligheter som finns för mig att åka ut i Europa. Hur gör jag då?

Du kan läsa mer på Ungdomsstyrelsens webbplats.

www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

Information direkt från EU-kommissionen hittar du på den Europeiska ungdomsportalen. Här kan du läsa om olika vägar ut i Europa: jobb, studier, utbyten, volontärtjänst och mycket annat. Vill du även veta mer om EU i andra frågor är det här en bra sida att börja på.

www.europa.eu/youth/index.cfm?l_id=sv

3. Min förening vill göra ett utbyte med en annan förening i Europa. Hur gör vi?

Gå in på Ungdomsstyrelsens webbplats och ladda ner ansökningshandlingarna.

www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

Ni kan söka efter organisationer att samarbeta med i Otlas.
www.salto-youth.net/otlas

4. Hur blir man en kontaktpunkt för Eurodesk?

Kontakta Ungdomsstyrelsen. Aktuell kontaktinformation finns under *Om Eurodesk* på:

www.ungdomsstyrelsen.se/eurodesk

5. Finns det något i Ung och Aktiv i Europa som passar våra ungdomar? De är väldigt engagerade men tillhör inte någon förening.

Ungdomsinitiativ vänder sig till dig eller er som vill driva eller starta ett lokalt projekt med europeiskt perspektiv. Ni kan även genomföra ett internationellt ungdomsinitiativ tillsammans med en partnergrupp i ett av Europas länder. Det viktiga är att projektet utgår från er kreativitet och bygger på era egna idéer och förutsättningar. I Sverige har grupper till exempel valt att spela in en egen film eller ordna en festival.

www.ungdomsstyrelsen.se/ungdomsinitiativ

6. Vår organisation vill arbeta med ett internationellt perspektiv, men vi vet inte var vi ska börja. Har ni något tips?

Titta igenom listan över kontaktpunkter för Eurodesk och se om någon av organisationerna finns i din närhet. Där kan ni få tips på hur ni drar igång. Listan finns under *Eurodesk i Sverige* på:

www.ungdomsstyrelsen.se/eurodesk

Ett annat tips är att gå in på Ungdomsstyrelsens webbplats, där finns både kontaktinformation om personer som kan guida dig vidare och aktuell information om de olika initiativen.

www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

Länkar

Här har vi samlat några nyttiga länkar för dig som vill ha mer information.

Europeiska ungdomsportalen

Om du vill åka till ett annat land i Europa och studera, arbeta eller bara semestra. Ungdomsportalen handlar helt och hållet om Europa och är till för unga människor.

www.europa.eu/youth/index.cfm?l_id=sv

Databas för Europeisk volontärtjänst

Databas för lediga volontärplatser i hela EU.

www.ungdomsstyrelsen.se/evsdatabas

Kontor för programmet Ung och Aktiv i Europa

Adressuppgifter för samtliga nationella kontor, *National Agencies*, i de länder som deltar i programmet Ung och Aktiv i Europa.

www.ec.europa.eu/youth/youth/doc152_en.htm

Stipendier och fonder

Ett urval av alla stipendier och fonder med ett internationellt fokus som kan sökas av organisationer.

www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,8372,00.html

SALTO-Youth

Kurser för ungdomsledare för att öka kvaliteten i projekt inom programmet Ung och Aktiv i Europa.

www.salto-youth.net

Otlas

Databas där organisationer kan söka efter europeiska partnergrupper för olika projekt och initiativ.

www.salto-youth.net/otlas

Utbildning för ungdomsledare

Webbplats där man kan söka utbildningar, ladda ner material och använda webbplatsens diskussionsforum.

<http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership>

Fakta

Läs mer om programmen på: www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

Ungdomsinitiativ vänder sig till unga som vill starta eller driva ett lokalt projekt. Det viktiga är att projektet utgår från de ungas kreativitet, idéer och förutsättningar. Det handlar alltså om en grupp unga som själva driver ett eget initiativ.

Demokratiprojekt Minst två organisationer eller grupper från varje land ska vara med, på så sätt kan fungerande nätverk utvecklas både inom ett land och mellan länder. Projekten kan handla om ungas delaktighet i demokratiska strukturer och om hur unga kan påverka. Ett exempel är projekt som erbjuder dialog mellan unga och de som bestämmer. Minst två grupper vardera från två olika länder samarbetar tillsammans.

Inkludering – en särskild prioritering En av programmens prioriteringar är att fler unga med begränsade möjligheter ska delta. Vi välkomnar därför sökande som annars inte skulle ha möjlighet att skaffa sig internationella erfarenheter. Syftet är att programmet ska vara tillgängligt för alla. Då kan unga med särskilda behov behöva mer stöd. Det kan handla om unga med sociala eller ekonomiska problem, med ett funktionshinder eller mindre bra hälsa. Andra inkluderingsskäl kan vara kulturella omständigheter eller geografiska hinder. Tanken är att programmet ska ta extra hänsyn och ge stöd om det behövs, så att alla kan vara med.

Ungdomsstyrelsen

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor.
Vi ger stöd till föreningsliv och kommuner samt till internationellt samarbete.

Lästips: Ladda ned eller beställ på:
www.ungdomsstyrelsen.se/publikationer

Ung och Aktiv i Europa

En praktisk guide till EU:s ungdomsprogram som kortfattat presenterar vad man kan göra för projekt.

Skapa möten

Ett inspirationsmaterial för möten mellan ungdomar och beslutsfattare. Metoderna kan användas av ungdomar, ungdomsledare, beslutsfattare och alla andra som arbetar med ungdomsfrågor.

Lyx eller livsviktigt?

Lyfter fram vad som skapar en gynnsam miljö för internationella ungdomssamarbeten i svenska kommuner och vilka positiva effekter projekten i sin tur ger tillbaka till lokalsamhället.

Unga som varken arbetar eller studerar

Kunskapen om vad dessa unga gör och hur många de är har varit bristfällig. I denna rapport har flera myndigheter och organisationer tillsammans tagit fram en modell för att titta på hur den här gruppen ser ut och för att följa upp den över tid.

Här hittar du allt om EU-programmet Ung och Aktiv i Europa

www.ungdomsstyrelsen.se/ungochaktiv

GRÄNSLÖST

ansvarig utgivare Gun-Britt Spring Larsson
projektledare Lotta Jarvenius Rössner
textredigering Vendela Engblom/Ingrid Bohlin
grafisk formgivning Christián Serrano
tryckeri EO Grafiska AB

Utgiven av Ungdomsstyrelsen
Box 17801, 118 94 Stockholm
tfn 08-566 219 00, fax 08-566 219 98
e-post info@ungdomsstyrelsen.se
webbplats www.ungdomsstyrelsen.se